

Gesprek met een ‘aanstelster’

Situatie

In de psychiatrische instelling waar ik stage loop, ben ik bij de viering een oudere cliënte tegengekomen die mij vroeg eens op haar kamer langs te komen.

Als ik de week daarop bij haar aanklop, blijkt ze ziek. Van de pittige en krachtige dame die ik heb ontmoet, is niet veel over, lijkt het. Ze zegt zich erg ziek te voelen, maar toont zich tijdens het gesprek ook heel bedroefd en gegriefd. Iemand van het personeel heeft haar een aanstelster genoemd en dit punt komt telkens terug als ze afwisselend moe, verontwaardigd en verdrietig huilend haar verhaal doet.

Overigens, ik weet wel dat zij bekend staat als een wat lastige dame die eigenlijk ‘particulier’ had willen verblijven in een andere instelling maar dat door omstandigheden niet kon. Ook merkte ik tijdens de viering dat de verzorgenden moeite hadden met haar nogal commanderende en soms zelfs wat hautain overkomende manier van doen.

Ik probeer haar een luisterend oor te bieden en mee te leven in haar ziek zijn en haar gevoel van miskend worden, zonder partij te trekken (haar negatieve gevoelens over de verpleging voeden lijkt mij niet behulpzaam).

Als ik wegga, zit het mij wel dwars. Ik vraag me af of de verpleging wel beseft hoe zo’n uitlating deze ogenschijnlijk zo ‘stoere’ mevrouw raakt. Maar al zou ik zeker van mijn zaak zijn – wat ik absoluut niet ben – en dit bespreekbaar willen maken ...: in deze instelling wordt de vrijplaatsfunctie onverkort gehandhaafd; niets van wat mevrouw zegt, mag worden doorgegeven aan anderen.

Ethische vragen

- Is de vrijplaatsfunctie altijd per definitie in het belang van een cliënt?
- Is het waardevol dat de dienst Geestelijke verzorging van de instelling waar ik stage loop de vrijplaatsfunctie handhaaft en zich ook verre houdt van de ‘behandelsfeer’ zodat er ook geen overleg is met behandelaars?
- Mondt dit in dit geval wel uit in datgene wat het beste voor cliënt is, datgene waarbij zij het meest gebaat is?
- Zou zij zelf willen dat deze ervaring van gegriefd zijn wél door de geestelijk verzorger zou kunnen worden aangekaart bij de verzorgenden (wat ik de cliënt overigens sowieso niet zelf had kunnen vragen, denk

< Koos Breukel, ‘Model’, 1999

ik, omdat ik dan misschien valse hoop bij haar had gewekt of wellicht juist huiver dat de verzorgenden tegen haar in het harnas worden gejaagd)?

Met wie bespreken en welk doel

Ik heb de kwestie al besproken met de geestelijk verzorger die werkt op de afdeling waar mevrouw verblijft. De vrijplaats staat voor hem niet ter discussie, die is hij al jarenlang gewend. Ik ben benieuwd hoe andere geestelijk verzorgers deze situatie zien en ook hoe zij de vrijplaats zien.

Standpunten, belangen en waarden

Verzorgenden:

Verzorgenden hebben dag in dag uit met mevrouw te maken en kunnen haar behoeftes en karaktertrekken beter inschatten dan een relatief kort aanwezige stagiaire geestelijke verzorging. Het is niet mijn plaats om mogelijk impliciet twijfel te suggereren aan hun handelen c.q. professionaliteit. Misschien zou je zo'n kwestie wel in algemene zin kunnen inbrengen, bijvoorbeeld via een van de bijeenkomsten ethiek, en nadrukkelijk verzorgenden kunnen uitnodigen: zo laat je allen in hun waarde, maar open je wel het ethisch gesprek over omgang.

Geestelijk verzorgers:

'De vrijplaatsfunctie is waardevol en nuttig en de cliënt is er van alle benaderingen het meest bij gebaat', zo denkt de één.

'De vrijplaatsfunctie is ouderwets en

belemmert professioneel handelen van de dienst geestelijke verzorging', zo denkt de ander. De vrijplaatsfunctie is mogelijk nuttig, maar laten we de cliënt eens vragen wat deze wil – bijvoorbeeld via onderzoek.

Clïente:

Als cliënte desgevraagd zou zeggen 'doe er eens wat aan', zou je sowieso voor deze cliënte moeten opkomen bij de verzorgenden, vind ik. ◀